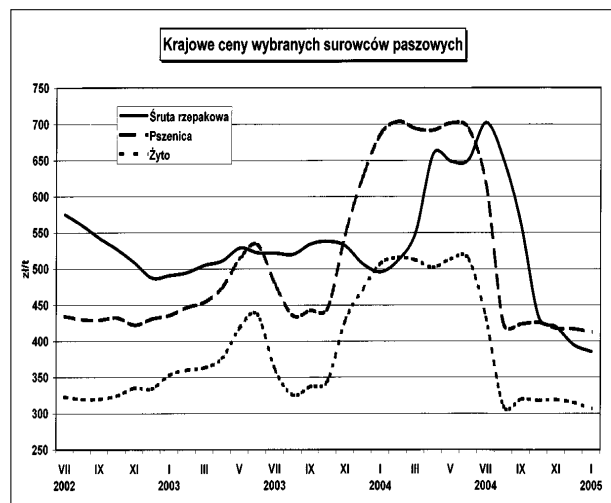

RYNEK PASZ

stan i perspektywy

ISSN 1428-1228

**ANALIZY
RYNKOWE**

KWIECIEŃ 2005

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Sytuacja na światowych rynkach surowców paszowych i pasz przemysłowych
– W. Łopaciuk, J. Burakiewicz, M. Krzemiński
- III. Krajowa produkcja surowców paszowych – *W. Dzwonkowski, W. Łopaciuk*
- IV. Popyt krajowy na surowce paszowe i produkcja pasz przemysłowych – *W. Dzwonkowski, W. Łopaciuk, M. Wigier*
- V. Polski handel zagraniczny surowcami paszowymi – *W. Dzwonkowski, W. Łopaciuk*
- VI. Krajowe ceny podstawowych surowców paszowych i pasz przemysłowych – *W. Dzwonkowski, W. Łopaciuk*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ – PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

mgr Wiesław Dzwonkowski

• IERiGŻ – PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-616

dr Jan Burakiewicz

• IERiGŻ – PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-551

mgr Marcin Krzemiński

• IERiGŻ – PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-551

mgr Wiesław Łopaciuk

• IERiGŻ – PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-551

mgr Marek Wigier

• IERiGŻ – PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-438

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 22.03.2005 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w październiku 2005 r.

**Dr Michał Kisiel
(1940–2005)**

W dniu 1 stycznia 2005 roku zmarł dr Michał Kisiel, adiunkt w Instytucie Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, kierownik zespołów opracowujących raporty na temat stanu i perspektyw rynków zbóż i pasz. Był powszechnie uznawanym ekspertem w tej dziedzinie.

Dr Michał Kisiel był absolwentem Wydziału Ekonomii Politycznej Uniwersytetu Warszawskiego ze specjalizacją międzynarodowych stosunków ekonomicznych. Dyplom magistra nauk ekonomicznych uzyskał w 1964 roku. W Instytucie pracował od września 1964 roku – w latach 1964–1968 w Zakładzie Polityki Agrarnej, w latach 1968–1990 w Zakładzie Badań Międzynarodowych i od 1991 roku w Zakładzie Badań Rynkowych. Stopień naukowy

doktora nauk ekonomicznych nadano Mu w 1973 roku po obronie w Instytucie Ekonomiki Rolnej pracy doktorskiej pt.: „Problemy równowagi bilansu zbożowego w wybranych krajach członkowskich RWPG”.

Głównym przedmiotem badań i analiz prowadzonych przez dr. Michała Kisiela była problematyka krajowego i światowego rynku zbóż i pasz. Analizował relacje popytowo-podażowe, ceny, systemy regulacji rynku w głównych krajach importerskich i eksporterskich; oceniał skutki zmian w polityce zbożowej i paszowej w poszczególnych krajach dla kształtowania się sytuacji na międzynarodowych rynkach zbóż i pasz. Prognozował rozwój sytuacji na rynku krajowym i zagranicznym. Jego opracowania, analizy i ekspertyzy były niezwykle pomocne w pracach zespołów negocjujących warunki integracji rolnictwa polskiego z rolnictwem UE. Michał Kisiel od połowy 1997 roku był członkiem grupy roboczej Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, zajmującej się problematyką integracji polskiego sektora zbożowego z unijnym. Uczestniczył w dwu screeningach w obszarach „Uprawy polowe – zboża” oraz „Uprawy specjalne – ryż”.

Jako wybitny znawca sektora zbóż i pasz dr Michał Kisiel zapraszany był do współpracy z wieloma organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się problemami rolnictwa. W latach 1986–1987, a następnie w latach 1991–1993 współpracował z misjami rolnymi Banku Światowego. W okresie 1991–2003 uczestniczył w pracach Grupy Roboczej OECD ds. Rynku Zbóż, Pasz i Cukru dotyczących prognozowania rozwoju sektora zbożowego w Polsce przy zastosowaniu modelu AGLINK. Od 1974 roku współpracował z Międzynarodową Grupą Zbożową Komitetu Towarowego FAO. Na potrzeby komitetu Towarowego FAO corocznie wykonywał na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowania na temat zmian w polityce zbożowej Polski. W latach 2001–2002 był ekspertem EUROSTAT-u i GUS-u w ramach projektu PHARE poświęconego metodologii zestawiania bilansów produktów rolnych w krajach kandydujących do UE zgodnie z wymogami Urzędu Statystycznego Unii. Współpracował z Economic Research Service Ministerstwa Rolnictwa w Waszyngtonie. W 1997 roku na zlecenie ERS USDA przeprowadził szkolenie analityków rynku zbóż i pasz treściwych Instytutu Ekonomiki Rolnictwa w Kijowie. Był członkiem zespołu ekspertów ds. prognozowania cen rolnych przy Prezesie ARR oraz ekspertem GUS-u w zakresie oceny zbiorów zbóż i pasz w Polsce w poszczególnych latach.

Szeroko upowszechniał wyniki swych badań i analiz. Był autorem lub współautorem ok. 400 opracowań i publikacji. Prowadził wiele szkoleń i wykładów dla uczestników rynku i instytucji działających w otoczeniu rolnictwa – głównie dla pracowników i instruktorów ODR, regionalnych Izb Rolniczych, Urzędów Marszałkowskich. Wykłady i szkolenia dotyczyły głównie metodyki analiz rynku zbożowego oraz systemu regulacji rynku zbóż i pasz w Polsce i krajach Unii Europejskiej.

Dr Michał Kisiel posiadał wyjątkową umiejętność współpracy w zespołach badawczych. Był bardzo pracowity, a jednocześnie cechowała Go skromność, życzliwość, wielka kultura osobista i stała gotowość pomagania innym. Środowisko ekonomistów rolnych straciło wybitnego naukowca i znawcę problematyki sektora zbóż i pasz w Polsce i świecie.

Przyjaciele i koledzy żegnają wspaniałego Człowieka

REASUMPCJA

W sezonie 2004/05 na rynku surowców paszowych zasadniczo zmieniły się relacje popytu i podaży, prowadząc do znaczącego obniżenia ich cen. Spadek cen surowców paszowych jednak bardzo wolno przekładał się na niższe ceny pasz przemysłowych, a wyraźne ich obniżenie wystąpiło dopiero w ostatnim kwartale 2004 r.

Produkcja **pasz treściwych** w sezonie 2004/05 szacowana jest na 22,3 mln ton jednostek zbożowych (j. zb.), tzn. 40% powyżej poziomu z sezonu 2003/04. Produkcja **pasz zbożowych** wyniosła 21,2 mln ton i jest o 41% wyższa niż w sezonie poprzednim (15 mln ton). W wyniku wzrostu produkcji śrut rzepakowych również znacząco większa (o 31%) jest krajowa produkcja wysokobiałkowych surowców paszowych. Wzrost produkcji pasz zbożowych wynika z rekordowo wysokich zbiorów zbóż, w tym zwłaszcza typowo paszowych, a dwukrotny wzrost zbiorów rzepaku skutkuje znaczącym wzrostem produkcji i podaży surowców wysokobiałkowych.

Mimo ponad 70% redukcji stanu zapasów, **подаż zbóż ze źródeł krajowych** w sezonie 2004/05 zwiększyła się o blisko 15% do 30,3 mln ton. Najbardziej wzrosła podaż pszenicy, w mniejszym stopniu jęczmienia, pszenżyta, kukurydzy oraz owsa i mieszanek.

Krajowe zużycie pasz treściwych, po 5% spadku w ubiegłym roku gospodarczym, w sezonie 2004/05 wynosi 20,6 mln ton j. zb., tj. obniżyło się o dalsze 2,5%. Jest to głównie efekt spadku produkcji trzody chlewnej. W podobnym stopniu zmniejszyło się zużycie pasz zbożowych, jak też i surowców wysokobiałkowych.

W 2004 r. nadal wzrastał **popyt na pasze przemysłowe**. Według szac

unków IERiGŻ produkcja pasz przemysłowych w 2004 r. wyniosła 5,54 mln ton i była o 2% wyższa niż w 2003 r. W nieco większym stopniu wzrosła produkcja mieszanek średnio-białkowych, natomiast ilość wyprodukowanych koncentratów była zbliżona do poziomu z poprzedniego roku. Wzrostowe tendencje utrzymały się w produkcji dodatków do pasz, tj. koncentratów energetycznych, mieszanek mineralnych i dodatków do pasz typu Premix.

W 2005 r., wraz z przewidywanym dalszym wzrostem produkcji drobiarskiej, częściową odbudową pogłowia trzody oraz postępującą intensyfikacją produkcji mleka, **ogólna produkcja pasz przemysłowych** może wynieść ok. 5,8 mln ton i być o ok. 5% większa niż w 2004 r. Wzrosła produkcja mieszanek średnio-białkowych; wyższa będzie również produkcja koncentratów wysokobiałkowych.

Utrzymuje się dobra kondycja ekonomiczna – finansowa przemysłu paszowego. Istotną poprawę osiągnięto zwłaszcza w pierwszych miesiącach po integracji z UE. W trzecim kwartale, w porównaniu do drugiego, firmy znacznie poprawiły wyniki finansowe. Bardzo wysoki był wskaźnik bieżącej płynności finansowej, zwiększyła się realna wartość kapitału obrotowego, wysokie były zyski oraz wysoki poziom inwestowania. Dobra sytuacja finansowa w przemyśle paszowym utrzyma się prawdopodobnie w całym roku 2005.

W sezonie 2004/05 ogólny **import** głównych surowców paszowych jest znacząco mniejszy niż w roku poprzednim. O ponad 60% obniżył się przywóz zbożowych surowców paszowych. Niższy o ok. 9% jest import komponentów wysokobiałkowych, który skali całego sezonu wyniesie ok. 1,65 mln ton.

W bieżącym sezonie zwiększył się ponad 10-krotnie **eksport** zbożowych surowców paszowych. Są to jednak ciągle relatywnie niewielkie ilości, gdyż przedmiotem eksportu jest ok. 180 tys. ton. Znacząco większa jest również sprzedaż na rynki zagraniczne surowców wysokobiałkowych, głównie na skutek podwojenia wywozu śruty rzepakowej.

W sezonie 2004/05 **zdecydowanie poprawiły się warunki zakupu surowców wysokobiałkowych na rynku światowym**. W wyniku dużego wzrostu zbiorów nasion roślin oleistych oraz produkcji i podaży śrut oleistych, surowce te znacząco potaniały. Przyrost światowej produkcji śrut jest na tyle duży, że pokrywa z nadwyżką wzrost ich światowego zużycia i umożliwia dalsze powiększenie stanu zapasów. W porównaniu z sezonem 2003/04 ceny transakcyjne śruty sojowej są niższe średnio o 25–30%, a słonecznikowej o 20% (w USD).

Na krajowym rynku dominują wysoce korzystne dla producentów pasz przemysłowych tendencje zmian cen surowców paszowych. W wyniku silnego wzrostu podaży i umiarkowanego spadku zużycia, na krajowym rynku zbożowym powstała znaczna przewaga podaży nad popytem. W efekcie ceny zbóż paszowych obniżyły się o kilkadziesiąt procent.

Podobny przebieg mają zmiany cen na krajowym rynku surowców wysokobiałkowych. Spadek cen transakcyjnych, umacniający się złoty w relacji do euro i dolara, skutkują obniżeniem cen śruty sojowej i słonecznikowej na rynku krajowym. Spadek cen surowców powoduje znaczące potaniecie zarówno mieszanek jak i koncentratów wysokobiałkowych.

SUMMARY

The 2004/05 season is featured with major changes in the market fundamentals, which led to a considerable decline in raw material prices. However there was a significant lag in response of the prices of industrially mixed feedstuffs, which declined barely at the end of 2004.

The production of **concentrated feedstuffs** in the 2004/05 season is expected to increase by 40% to 22,3 million of grain units (GU). The production of **cereal-based feedstuffs** totaled 41% up from the previous season at 21,2 million tons (15 million tons in 2003/04). Reflecting a bulk increase in the production of rape meal and legume crops, the domestic production of high-protein feed components increased by 31%. The increase in the production of cereal-based feedstuffs results from substantial increase in cereal crops (particularly feed grains), while doubled crops of rape contributed to the increase in high-protein feed component production and market supply.

Despite a reduction in stocks by 70% the **domestic supply of cereals** in the 2004/05 season increased by almost 15% to 30,3 million tons. Sizeable increase concerned the supply of rye and feed wheat.

Following a 5% decline in the previous season, the **domestic use of concentrated feedstuffs** in the 2004/05 season is estimated 2,5% down at 20,6 million GU. The decline results from shrinking demand for feed in the swine sector. The use of cereal-based feeds as well as high-protein components declined at similar rate.

The **demand for industrially mixed feedstuffs** in 2004 increased. According to the IAFE estimates their production 2% up from the previous year at 5,54 million tons.

The increase in production of average-protein content mixes was slightly higher than the overall rate while the production of high-protein concentrates reminded unchanged. Upward tendencies were observed in the production of feed additives such as energy concentrates, mineral mixes and additives of Premix type.

Financial standing of the feed industry remains stable at a fair level. Considerable improvement was achieved particularly during the first months of Polish membership in the EU. Comparing to the second quarter of 2004 financial results in the third quarter of the year showed also significant improvement. The liquidity ratio was very high. The value of working current assets in real terms increased. Generated profits and investment level were also at a very high level. Such situation is expected to remain unchanged in 2005.

In the 2004/05 season total **imports** of major feed components declined. The imports of grain-based feed components dwindled by 60% to about 200 thousand tons, while a 95 decrease was reported in the case of high-protein components (1,65 million tons including 1,43 million tons of soy meal)

Exports of grain-based feed components in the current season is expected to increase by 10 times.

However these are still relatively small quantities (180 thousand tons including 100 thousand tons of rye, 50 thousand tons of feed wheat and 15 thousand tons of maize. Reflecting doubling exports of rape meal, the exports of high-protein feed components also considerably exceeds the level observed in the previous season.

The terms of trade on the world market of high-protein components in 2004/05 season significantly improved. Taking into account bulk increase in the world crops (including the EU) of oilseeds and so the production and supply of oilmeals the prices considerably declined. The increase in world output of oilmeals compensates the increase in the world use and allows for further increase in stocks. Comparing to the 2002/03 season soy meal and sunflower meal prices declined by 25-30% and 20% respectively.

Domestic market is dominated with favourable for feed mixers development in the prices of feed components. Due to peaking supplies and moderate decline in domestic use the grain market faces excessive supplies, which pushed the prices 40% down.

Similar changes are observed on the domestic market of high-protein components. Decline in world prices along with appreciating Polish currency versus USD and EURO results in declining prices of soy meal, sunflower meal on the domestic market. This leads to a decline in the domestic prices of compound feeds and high-protein concentrates.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek mleka /28/ • kwiecień 2005,
2. Rynek ryb /3/ • kwiecień 2005,
3. Rynek drobiu i jaj /27/ • maj 2005,
4. Rynek ziemniaka /27/ • maj 2005,
5. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /21/ • maj 2005,
6. Rynek mięsa /28/ • maj 2005,
7. Rynek cukru /27/ • czerwiec 2005,
8. Rynek zbóż /28/ • czerwiec 2005,
9. Rynek rzepaku /27/ • czerwiec 2005,
10. Rynek owoców i warzyw /26/ • czerwiec 2005,
11. Rynek ziemi rolniczej /9/ • wrzesień 2005,
12. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /28/ • wrzesień 2005,
13. Rynek pasz /18/ • październik 2005,
14. Popyt na żywność /6/ • grudzień 2005.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2005 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks-22) 50-54-685, faks 827-19-60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
